אין כופין את המוכר. לחזור ולכתוב שטר מכירה אחר לגוקח, סהיה לו להתנות ולהודיעו "כתוב שטרי בשם ריש גלותא שאם יצאו עסיקין תרלה להם שהוא של ריש גלותא וכתוב לי שטר אחר בשמי שלא יבאו היום לו למחר יורשי דאם גולה לתובעה ממני": **ופנחיא בעלמא הוא דבעינא.** כלומר להלה נתכוונתי פנחיא לשון חוזק וחבירו בהאשה [שלוס] ביבמות (דף קטו:) לפנחיא שבקיה גבי מלא כלי וכתוב עליו קו"ף קרבן מ"ם מעשר הי"ו תרומה: **עניינא.** תנאי: **דאמר ליה לוקח לסהדי קמי מוכר חזו כו'.** וכהדי מוכר גופיה לא אתני: **אמינא שטרא אחרינא מסיאך כו'.** אני הייתי סובר שאתה אומר לעדים בעיניא דנכתוב לי שטרא אחרינא ריש גלותא": **וכנים מרווחא דכיתבא.** על מנת ליתן דמיהן שהן לוקחין לרב כהנא: **לא תשקול.** משום רבית: **כמאן כבני מערבא.** בתמיה כלומר דאמרינן מי הודיען לוקחין שיקנו מעותיהן לרב כהנא לפיכך לא זכה בהן: **תנו.** מאי איכפת לן בהקנאתן וכי רב כהנא עתיד ליטול מעות היה ויטול רבית שנתן לו ד' ויטול ח' והלא פשטנו היה טוטל וכל מקום שהיה שם שלו היה ואלו שמכרוהו גזלוהו מייניה ומשלמים כל דמיו ביוקר כשעת הגזילה ובשעת הגזילה כבר הוקר: **אמנה הוא.** שנתן להם מעות בחמנה ולא היה להם פשתן כשקבלו דמיס והתנו עמו כשער הזול ליתן לו כל השנה בשער זה דתנן ב"מ (דף עב:) יצא השער פוסקין אע"פ שאין לזה יש לזה: **ורב.** דאסר ליה למשקל זוזי: **לעטמיה דלא"ר.** בלישנו כשך (ב"מ שם) "עושין אמנה"-ליתן מעות על השער של זול-של עכשיו: **בפירות.** לקבל פירות בשער היוקר: **ואין עושין אמנה בדמים.** כשבא לשער היוקר לקבל פירותיו, אסור ליתן לו מוכר דמיס של עכשיו דמיחזי כרבית דיהיב ליה תרתי-סלעים ושקיל ארבע: **מתני' וגשבע לו.** על שקר והודה: **יוליכנו אחריו אפילו למדי.** דאין לו כפרה עד שיחזיר לגזל עצמו דכתיב לאשם הוא לו וגו' (ויקרא ה) וגבי נשבע לשקר כתיב: **לא יתן לא לבנו.** של גגזל להוליכו לגגזל שאם יתנסהו חייב להחזיר דלא הוי השבה עד דמטי לידיה כדאמרן: **לשליח ב"ד.** תקנתא הוא דעבוד רבנן מפני תקנת השבים שלא נחייב לזה להוליא מנה בהולאת הדרך: **ואם מת.** גגזל יחזיר גזלן ליורשיו דגגזל: **ולא נתן לו אם החומש.** לו שמחל לו גגזל על הקרן לאחר שהודה לו ולא מחל לו על החומש. לו שמחל לו על זה ועל זה כו': **נתן לו אם הקרן.** לאחר שנשבע והודה ונתחייב קרן וחומש נשבע לו שבועה שיה על החומש שנתנו לו והודה:

הרי

אין כופין את המוכר למכור זימנא אחריתי ואם אמר לו "על מנת" כופין את המוכר למכור אמר מר הלוקח שדה בשם חבירו אין כופין את המוכר למכור זימנא אחריתי

פשיטא? מהו דתימא מצי א"ל "מידע ידעת דאנא לנפשאי שקילנא ופנחיא בעלמא הוא דקבעינא זוזי בכדי לא שדינא אלא אדעתא דכתב ליה שטרא אחרינא" קא משמע לן דאמר ליה עניינא עבדיך בהדי ההוא דזבנת ליה בשמיה ויכתוב לך שטרא אחרינא ואם אמר לו "על מנת" כופין את המוכר למכור

פשיטא? אלא צריכא דאמר ליה לסהדי קמיה דידיה: חזו דשטרא אחרינא קא בעינא, מהו דתימא מצי א"ל "אמינא, שטרא מהיאך דקא שקלת בשמיה קאמרת" קא משמע לן דאמר ליה: "להכי טרחי ואמרי להו לעדים קמך דמינך הוא דקא בעינא". רב כהנא יהב זוזא אביתנא, לסוה אייסר כיתנא, זבניה מרווחתיה דביתנא, אתא לקמיה דרב, א"ל מה אעביד א"ל זיל אישקיל זוזא א"ל: אי כי קא זבני אמרי "האי כיתנא דכהנא הוא" זיל שקול, ואי לא, לא תשקול, כמאן כבני מערבא דאמרי "מי הודיעו לבעל חטין שנקנה חטין לבעל מעות" אמו מי יהיב רב כהנא ארבע ושקיל חמני כיתנא ממילא הוא דאייסר. מיגל גזלה ותנן כל הגולין משלמין כשעת הגזלה אמר: דהתם אמנה הוא, ולא משביה רב כהנא לביתנא ורב לטעמיה דאמר רב: עושין אמנה בפירות ואין עושין אמנה בדמים:

מתני' הגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו, יוליכנו אחריו (ה) למדי, לא יתן: לא לבנו ולא לשלוחו, אבל נותן לשליח בית דין, ואם מת יחזיר ליורשיו. נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש, מחל לו את הקרן ולא מחל לו את החומש, מחל לו על זה ועל זה חוץ מפחות שוה פרוטה בקרן, אינו צריך לילך אחריו; נתן לו את החומש ולא נתן לו את הקרן, מחל לו על החומש ולא מחל לו על הקרן, מחל לו על זה ועל זה חוץ משוה פרוטה בחרז, צריך לילך אחריו, נתן לו את הקרן ונשבע לו על החומש

הרי

כגון דאודעינהו לדידיה ואודעינהו נמי לסהדי. תימה אם כן אמאי צריך לדחוק לת ריש גלותא שיכתוב לו שטר יכתבו לו עדים כיון שיודעין שהוא קונה לעצמו וי"ל כגון דלא בעו עדים למיכתב ליה שטרא אחרינא: **יהב** זוזי אכיתנא. השתא ס"ד דאיירי דמשך נמי ופקדון בעלמא הוא דהוי גביה: **כמאן** כבני מערבא דאמרי מי הודיעו לבעל חטין לבעל מעות. כלומר ומשום הכי אי לאו דאודעיה ללוקח כי קמזבין דהאי כיתנא דכהנא הוא נמלא דכהנא לא קני להנהו מעות דאיתנו לאו אדעתא דהכי יהבו ליה מעותיו ואי שקיל כהנא מידי דמרווחתייהו ה"ל כאילו מדידהו יהבו ליה ומחזי כרבית: **התם** אמנה הוא. פי' בקונטרס שנתן להם המעות בחמנה ולא היה להם פשתן כשקבלו המעות וקשה דאם כן היכי מסיק רב לעטמיה והא בכה"ג אפילו רבי יצחק מודה דאסור לקבל המעות כיון שלא היה לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו דהא דאמר ר' יצחק מה לי הן מה לי דמיהן הייתו דוקא כשיש לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו ורב אפילו בכה"ג אוסר לקבל מעות אלא פירות דוקא דהא בפרק איזהו נשך (ב"מ דף סג. ושם*) מייתי דרבי יצחק אברייתא דרבי חוסעיא דהיה נושה בחבירו מנה והלך על גורנו ואמר לו תן לי מעות שאני רוצה ליקח בהן חטין אמר ליה חטין יש לי כו' עד וכולן יש לו מותר אין לו אסור וקאמר התם ש"מ אתא לר' יצחק דאמר מה לי הן מה לי דמיהן משמע דר' יצחק דוקא כי יש לו מותר ובכה"ג פליג רב ומיהו יש לישב פי' הקונטרס דהתם דוקא דאיירי בהלוואה לא שרי רבי יצחק אלא כשיש לו פירות דוקא אבל זביני אמר התם דפוסקין על שער שבשוק אפילו אין לו והיינו אמנה בפירות ומה שפירש בקונטרס [התם] דרבי יצחק מתיר דמיהן שאין מעות ממש אלא דוקא פירות דומיא דהתם דבריתא יין דמי חטים וכן יין דמי שמן שמן דמי יין דלא מחזי כרבית אבל מעות אסור אין נראה דהכא בשמעתין מוכחת דאפילו זוזי מותר לקבל והלכה כרבי יצחק כדמוכח התם.

הגוזל מחבירו שוה פרוטה ונשבע כו'. כגון שנשבע מעצמו דאין ב"ד משביעין אלא בטענת שתי כסף והודאה שוה פרוטה ואפילו בשבועה עצמו מיחייב חומש כדמוכח בשילהי פירקין ובמס' שבועות (דף לו:) תנן נמי שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד [מפי עצמו] א"נ מיירי בטענו שתי כסף והודה לו שוה פרוטה*: **אבל** נותן לשליח ב"ד. פי' הקונטרס מפני תקנת השבים שלא נחייבנו להוליא מנה בהולאת הדרך משמע מתוך פירושו דנותנו לשליח ב"ד והוא שומרו בידו עד שיבא הגגזל ואין נראה חדא דליכא לא משמע הכי דאמאי נקט שליח ב"ד הל"ל אם יש ב"ד שם נותן לב"ד ועוד דאמר בגמ' (דף קד.) שליח ב"ד פסיקא ליה מילתא ל"ש עשאו גגזל ל"ש עשאו גזלן להוליך לגגזל ועוד אמאי קאמר בגמ' דלא מיבעיא קאמר בגמ' דר' מרפון דאמר המפקיד (ב"מ דף לז: ושם) פריך אמילתא דר' מרפון ושקלי ליה כולהו ואזלי ומשני תני ויניח וע"כ ביד בית דין קאמר כי הא דר' אלעזר בר לדוק דמסיק אליבא דר' מרפון ועוד בגמ' אמאי אילטריך לאתויי דרבי אלעזר ממתניתין ה"מ לאתויי ע"כ נראה דמתני' איירי לענין אחריות הדרך דמיפטר כשיתן לשליח ב"ד ויש לו כפרה מיד ואין צריך לו להמתין עד שיגיע ליד הגגזל כיון שקבלו שליח ב"ד אבל בתקנתא זו לא איירי מתניתין כלל: **ואם** מת יחזיר לבניו. נראה דאתא לאשמועינן דאפילו ליורשים יוליך למדי ח"נ אתא למימר דאין חילוק בין שהגגזל קיים בין שהוא מת לענין קרן חומש ואמאי כי היכי דיש חילוק בגגזלן בין הוא לבניו דבניו אין משלמין חומש על גזל אביהם קמ"ל דלענין גגזל אין חילוק:

מניח

[ע"ל בשבועה עצמו]

קב א מיי' פ"ב מהלכות שלומין ושותפין הלכה ס סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קפד סעיף ב:

קג ב טוש"ע י"ד סי' קעה סעיף ו:

קד ג מיי' פ"ז מהלכות גזילה הלכה ט סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסז סעיף ח:

קה ד ה מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ב:

קו ו מיי' שם פ"ח הל"ח טוש"ע שם סעיף ד:

קז ז ח מיי' שם פ"ו הל' יא סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

קח ט י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

נוסח

מדוע בר כהנא עלה דאיר פשטן (נוסח אשכנז) וקשה דבר ואבדלים מכרו הפשתן לאחרים - האם מוכרי לה כפנא לקמת הדמים (ר"ש לתמר) (אחרי שהתיקו) - אי-ט"ט כאן מעות רבית

הגהות הב"ח

(ה) במשנה אחריו אפילו למדי:

נוסח כלל (דף קד:)

הגה מעגל

מבנה

= "נתן"

◇ קרן/חומש

[ע"ל בשבועה עצמו]

ומשבע על השתי כסף ואח"כ הודה על פרוטה יחיד על הפרוטה הודה כגר א"ל חייבי שטעון ב' כסף והודה הכל וכפר פרוטה אחת ונשבע אח"כ על הפרוטה שכפר בעתק מתילופי גרסאות